

POSITION PAPER | BAS JORISSEN

BELASTINGMAATREGELEN TER ONDERSTEUNING VAN STARTUPS EN SCALE-UPS

Ronde Tafelgesprek | Vaste Commissie voor Financiën | Tweede Kamer der Staten-Generaal | 11 juni 2026

NEDERLAND BEHOORT INTERNATIONAAL TOT DE KOPGROEP VAN DE WELVAARTS-, CONCURRENTIE- EN INNOVATIELIJSTJES, ALLEEN NIET TOT DIE VAN DE STARTUPLIJSTJES.

- 1] U kent vast Mathijs Bouwman's officieuze maar virtueuze “Lijst der Lijsten”;¹ een amalgamatie van verschillende internationale Happiness, Human Development, Competitiveness en Innovatie-indices. Daarop staan we hoog dus het is hier statistisch en objectief gezien goed toeven, en daarenboven combineert Nederland een *hoog inkomen per capita met relatief gelijke verdeling*.²
- 2] Nederland lijkt daarbij soms ons aller ‘kleine broertje’: we vinden het zelf heerlijk om erop te zeuren, maar wee als een ander dat doet. Daarom vast een caveat: waar ik -desgevraagd- bewezen regelingen uit het buitenland benoem, bijvoorbeeld uit de VS, impliceer ik niet dat hun gehele systeem moet worden overgenomen maar puur dat die regeling als inspiratie kan dienen bij *project ‘Nederland, top 5 startupland’*.
- 3] En dan eens waarom dát belangrijk is: het verdienvermogen van ons hoge-lonen-weinig-grondstoffen-land is goeddeels gebaseerd op kennis, innovatie en intellectueel eigendom. En de *brede welvaart*™ dat oplevert, blijft alleen duurzaam in een economie met voldoende dynamiek, doorgroeimogelijkheden en vernieuwing. Startups en scaleups zijn daarvan de kanarie in de kolenmijn; zij doorbreken de neiging tot risicomijdend kapitaalgebruik en vormen een motor achter toekomstige welvaart, concurrentiekracht en strategische autonomie (ik citeer o.a. voormalig Minister Beljaarts).³

WAT ZIJN DE THEMA’S EN MOTIEVEN VAN TAX MANAGEMENT BIJ STARTUPS?

- 4] De bedrijfsvoering van startups wordt in belangrijke mate gekenmerkt door een focus op liquiditeit. Binnen innovatieve ondernemingen moeten immers veelal substantiële investeringen worden gedaan voordat sprake is van enige, laat staan stabiele inkomstenstromen. Bij startups ontstaat daardoor een structurele afhankelijkheid van externe financiering, en de verhouding tussen die financiering en het uitgavepeil is bepalend voor de kansrijkheid van de ontwikkeling (langer = beter) en daarmee de continuïteit.⁴
- 5] Binnen deze context richt de fiscale optimalisatie bij startups zich op twee samenhangende dimensies: het benutten van belastingkostenverlagende faciliteiten zoals de WBSO en Innovatiebox, en het structureren met instrumenten die ervoor zorgen dat kosten zoveel mogelijk samenvallen met liquiditeitsmomenten. Denk aan aandelenopties, converteerbare leningen en SAFEs, waarbij het er vooral om gaat die te verlaten, niet zoer verlagen.

¹ <https://fd.nl/politiek/1573129/voor-balans-tussen-geld-en-geluk-moet-je-in-europa-zijn>

² <https://international.groupecreditagricole.com/en/international-support/netherlands/economic-overview>

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 32 637, nr. 657, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32637-657.html>

⁴ <https://corporatetaxinstitute.com/resources/valuation/cash-runway-explained/>

WAT BETEKENIT DIT VOOR 'TAX POLICY' EN WAAR KNELT HET NEDERLANDSE STELSEL?

- 6] Vanuit een 'policy perspective' meen ik dat kortingsregelingen vooral corrigeren voor het verhoogde risicoprofiel van innovatie, en de maatschappelijk suboptimale investeringsbereidheid die dat veroorzaakt, terwijl de regeling die uitstel faciliteren vooral zorgen voor een *level playing field* met 'reguliere' bedrijven.

Soort Maatregel:	Belastingverlaging	Belastinguitstel
Effect:	Risk / Premium Adjustment	Level Playing Field
Belang:	Verbeterd risico- en investeringsbereidheid	Mitigeert distorsies van budgettaire- en antimisbruikregels
Voorbeeld:	WBSO, Innovatiebox, grondslagkorting in ESOP-regeling	LB-uitstelregeling ESOPs, vermogenswinstbelasting Box 3

- 7] Enige achtergrond bij die risiconotie: mensen hebben een evolutionaire hang naar *loss aversion* en bij innovatie (lees: iets nieuws proberen) bestaat het risico op zo'n *loss* altijd. Mensen hebben daarom soms hulp nodig om hun economisch en maatschappelijk suboptimale gebrek aan *risk appetite* te overwinnen, en een beter nettorendementsvooruitzicht blijkt dan een uitstekend middel.⁵ Belastingverlagingen, zowel in de kosten- als winstfase, helpen daarbij en raken zowel ondernemers-, werknemers- als investeringsbeslissingen.
- 8] En ten aanzien van het *level playing field* merk ik op dat de Nederlandse fiscaliteit diverse regelingen bevat die lasten juist naar voren halen of creëren. Dat knelt meer naarmate de kapitaalsbeschikbaarheid lager is, maar de mismatch met een ondernemingsprofiel dat wordt gekenmerkt door '*high growth, low yield*' wordt fundamenteleer naarmate het fiscale stelsel vaker uitgaat van belastingheffing over waarde -of zelfs forfaits- in plaats van cash.
- 9] Zulke belasting-fastforwarding doet zich onder meer voor bij het gebruikelijk loon (belasting over fictief inkomen),⁶ box 3 (heffing over ongerealiseerde vermogenswinsten),⁷ SAFEs en converteerbare leningen (wel conversie belasting bij investeerder, geen aftrek bij de startup),⁸ renteaftrekbeperkingen (ook op reëel betaalde rente),⁹ beperkte verliesverrekening,¹⁰ btw-afdracht vóór kasontvangst en equity-regimes waarin belasting wordt geheven zonder koppeling aan enige bijbehorende liquiditeit.
- 10] Individueel zijn deze regels vaak verdedigbaar vanuit budgettaire en antimisbruikoverwegingen, maar zij kunnen enorm cumuleren. Zo kan een startup die plots een significante klus factureert maar nog niet incasseert, gelijktijdig btw-afdracht, loon- en winstbelastingverplichtingen en -via papieren resultaten- belastingdruk bij investeerders zien ontstaan. Wat bedrijfsmatig dus een succes is, vertaalt zich fiscaal dan tot een catastrofe.

⁵ Tim Koller, Dan Lovallo, Zane Williams, *Overcoming a bias against risk*, McKinsey, 2012

⁶ Art. 12a Wet LB

⁷ Wet Werkelijk rendement Box 3

⁸ P.A. van Tilburg en B.W. Jorissen, *SAFE: de gevolgen in de vennootschapsbelasting*, WFR 2023/193

⁹ Art/ 15b Wet Vpb

¹⁰ Art. 20 Wet Vpb

HOE KOMT DAT, EN HOE LOSSEN WE HET OP?

- 11]** Het onbedoelde stapeleffect wordt naar mijn mening mede veroorzaakt doordat fiscale regels nog te vaak in isolatie worden ontworpen en beoordeeld, wat leidt tot interne inconsistenties. Dit speelt niet alleen op beleidsniveau, maar zelfs binnen partijprogramma's, waarin bijvoorbeeld het stimuleren van R&D via een ruimere WBSO samengaat met het verder beperken van verliesverrekening en renteaftrek, waardoor de terugverdientijd van diezelfde R&D juist toeneemt.¹¹ Onderliggend lijkt beleidsvorming bovendien vaak te vertrekken vanuit een misbruik-first benadering, terwijl een expliciet startupperpectief bovendien ontbreekt.
- 12]** Een logische meta-oplossing is daarom om dit perspectief structureel te verankeren als toetssteen bij nieuwe fiscale wet- en regelgeving, analoog aan de bestaande differentiatie naar MKB en grootbedrijf. Daarbij is wel van belang dat de doelgroep helder en voldoende ruimhartig wordt gedefinieerd. In de huidige beleidspraktijk lijkt namelijk vaak sprake van een "Schrödinger's Startup": zij worden afhankelijk van de context beschouwd als te klein om prioriteit te rechtvaardigen of juist als voldoende volwassen om zonder facilitering te functioneren en daarmee blijft het brede middensegment –tussen 'twee gasten aan de TU' en partijen als Coolblue¹² of Adyen– diffuus in beeld. Zoals het lampje in de ijskast waarvan onduidelijk is of het aanstaat met de deur dicht.

WAT VOOR CONCRETE REGELS HELPEN STARTUPS, EN WAT ZIJN INTERNATIONALE VOORBEEDEN DAARVAN?

- 13]** Internationaal succesvolle regelingen hebben veelal gemeen dat zij belastingheffing koppelen aan momenten waarop ook daadwerkelijk cash wordt gerealiseerd, en illustreren dat effectieve fiscale regimes zich richten op verbetering van het risico-rendementsprofiel, rechtszekerheid en brede startupparticipatie:
- 13.1]** In de Verenigde Staten voorziet de QSBS-regeling in een vrijstelling van vermogenswinst op startupaandelen tot \$15 miljoen of 10× de inleg per aandeelhouder,¹³ mits aan voorwaarden wordt voldaan (o.a. omvang, activiteit en houdperiode). Hierdoor wordt het realisatierendement op early stage equity feitelijk verhoogd, en binnen de VS wordt deze regeling een aantoonbaar effect toegeschreven op opstartratio's en de beschikbaarheid van talent en kapitaal, evenals op het zogenoemde vliegwiel waarin succesvolle ondernemers opnieuw beginnen aan of investeren in nieuwe startups.¹⁴
- 13.2]** De Amerikaanse 409A-systematiek biedt daarenboven rulling-achtige zekerheid voor gestandaardiseerde,¹⁵ door externe deskundigen vastgestelde waarderingen waardoor ondernemingen en medewerkers met equity kunnen structureren zonder het risico van latere fiscale herkwalificatie.
- 13.3]** In het Verenigd Koninkrijk koppelen de EMI- en CSOP-participatieregelingen de belastingheffing grotendeels aan verkoop in plaats van toekenning of uitoefening. EMI kent daarbij een verlaagd effectief tarief, terwijl CSOP belastingvrije toekenning binnen grenzen mogelijk maakt.¹⁶
- 13.4]** En Zweden stimuleert startupinvesteringen via de Investerardavdrag,, die particuliere inleg in jonge ondernemingen (binnen grenzen) aftrekbaar maakt van het inkomen. Dit is een soort herinvesteringsregeling die, gecombineerd met een brede deelnemingsvrijstelling significant bijdraagt aan het vliegwiel, en aan het feit dat Zweden het hoogste aantal unicorns-per-capita heeft van Europa.¹⁷

¹¹ Zie o.a. *Het kan wél* van D66 2025-2030 [meer WBSO -/- minder rente- en verliesruimte], of *Bouwen op Vertrouwen* van CDA, 2025-2030 [meer WBSO -/- hogere belastinglast op bedrijven / winstdomein].

¹² De 'dreigende' beurgang van Coolblue was in 2021 reden om een hervorming van de aandelenoptieregeling in de Loonbelasting (Art. 10a) op te schorten tot nader onderzoek was gedaan naar de vraag of -bijvoorbeeld- Coolblue dit wel 'nodig zou hebben': Kamerstuk 35929, nr. 4.

¹³ 26 U.S. Code § 1202 - Partial exclusion for gain from certain small business stock

¹⁴ Alexander Edwards, Maximilian Todtenhaupt, *Capital gains taxation and funding for start-ups*, Journal of Financial Economics, Volume 138, Issue 2, 2020, Pages 549-571 | En: Cake Equity: <https://www.cakeequity.com/guides/qsbs>

¹⁵ 26 U.S. Code § 409A - Inclusion in gross income of deferred compensation under nonqualified deferred compensation plans

¹⁶ Scott Corfe, James Kirkup, *Strengthening employee share ownership in the UK*, The Social Market Foundation, 2020

¹⁷ Abdulaziz Reshid, Ulrika Stavlöt, *Evaluation of the tax incentive for private investors in Sweden*, Tillvaxtanalys, 2023

HOE WEEG IK BINNEN DEZE CONTEXT DE VOORGESTELDE 'WET FISCALE STIMULERING STARTUPS EN SCALEUPS EN WAT KUNNEN WE VERDER DOEN?

- 14]** Het wetsvoorstel bevat drie kernonderdelen: een fiscale definitie van de startup, een verbeterde aandelenoptieregeling waarin heffing wordt gekoppeld aan liquiditeit en het tarief wordt verlaagd, en een Box 3-uitstelregeling voor investeerders die belasting verlegt naar winstrealisatie. Daarmee sluit het aan bij theoretische en internationale best practices, zoals ik die hierboven uiteenzette: cashmatching, tariefsverlaging, duidelijkheid.
- 15]** Als ik dan mag dromen, kunnen we met het introduceren van het 'startuphaakje' -de fiscaalwettelijke definitie- mijns insziens ook 'doorpakken' en de principes verder verankeren in onze fiscale startupsystematiek. Ik denk dan aan:
- 15.1]** Meer zekerheid door de introductie van een 409A-achtig waarderingkader, waarbij de Belastingdienst afziet van de vijfjarige herzieningstermijn indien waarderingen door een onafhankelijke deskundige zijn opgesteld conform vastgestelde richtlijnen;
 - 15.2]** Een participatieregeling die het mogelijk maakt medewerkers aandelen van de oprichtersklasse te verkopen tegen de waarde in het economische verkeer (zie 409a) en de koopsom volledig te financieren via een inkooplening zonder risico op een kwalificatie als lucratief belang;
 - 15.3]** De mogelijkheid om te opteren voor een btw-stelsel op kasbasis [zowel in als uit];
 - 15.4]** Een gematigde gebruikelijkloonregeling, bijvoorbeeld een die -zeg- vijf jaar of zoveel eerder als er dividend of verkoopwinst wordt gerealiseerd, minimumloon toestaat;
 - 15.5]** Een herinvesteringsfaciliteit naar Zweeds model (of zo je wil: de eigenwoningregeling), waarbij vermogenswinstheffing -eventueel tot een bepaalde grens- wordt uitgesteld bij herinvestering in kwalificerende startups;
 - 15.6]** Stabiliteit, en waar mogelijk vereenvoudiging en verruiming, van bestaande instrumenten zoals de WBSO, de Innovatiebox en de *regeling formerly known as de 30%-regeling*;
 - 15.7]** Ruimere 'MKB'-drempels (lees: startupdrempels) binnen renteaftrek- en verliesverrekeningsbeperkingen, en;
 - 15.8]** Vereenvoudigde antimisbruikbepalingen voor startups, onder meer bij reorganisatiefaciliteiten, inhoudingsvrijstellingen en toegang tot belastingverdragen.

DISCLAIMER

Archipel Tax Advice B.V. is een besloten vennootschap opgericht naar Nederlands recht en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 701.141.45. De algemene voorwaarden van Archipel Tax Advice B.V. zijn van toepassing op dit schrijven, dat uitsluitend bedoeld is voor de geadresseerde.

Archipel Tax Advice B.V. is a Dutch tax advisory firm founded as a Limited Liability Company (Besloten Vennootschap) under Dutch Law, and registered with the Dutch Chamber of Commerce under reg no. 701.141.45. Archipel Tax Advice BV's general terms and conditions apply to the contents of this writing, which is intended solely for its addressee.

MAAR VOOR EEN TOP 5-NOTITIE, IS OOK EEN TOP 5-AMBITIE NODIG

- 16]** De kern ligt in een consistent en bevorderend startupperpectief. Concreter: in *Dossier Box 3*, bijvoorbeeld, kiezen we nu voor vermogensaanwas als uitgangspunt, en treffen we uitzonderingen voor legitieme situaties zoals startupperparticipaties. De volgorde is daarmee: acuut budget en misbruik-first, groei als uitzondering.
- 17]** Internationaal, althans in de startup-benchmarklanden, wordt die volgorde ogenschijnlijk vaak juist omgedraaid: faciliteren van realisatie en groei, met begrenzing tegen misbruik waar nodig. Regelingen zoals QSBS in de VS (ik waarschuwde u al) of de Zweedse herinvesteringsfaciliteiten laten zien dat bovengemiddeld rendement best breder ruimte mag krijgen -voor founder, oprichter én investerder- mits het voortkomt uit maatschappelijk relevant ondernemerschap en innovatie.
- 18]** Bij ons lijkt daarentegen vaak de impliciete aanname dat “te gunstige” uitkomsten -ook voor enkelingen- moeten worden voorkomen, zelfs als dat leidt tot heffing over niet-gerealiseerde of zelfs verzonnen opbrengsten bij velen. En bij een individuele regel is dat geregeld verdedigbaar, maar in samenhang werkt dat door naar keuzes ten aanzien van ondernemerschap, oprichting en vestiging. De boodschap moet zijn: onderneem, en doe het hier.
- 19]** Concreter: een Nederlandse werknemer betaalt geen belasting over droog inkomen, een Nederlandse cofounder of angel vaak wel. En een Amerikaanse investeerder in een Nederlandse startup betaalt geen vermogensaanwasbelasting, maar een Nederlandse investeerder daarin wel. De vraag is daarmee niet of Nederland goede ideeën voortbrengt, maar of ze hier wortel en bloei vinden, en daarna bijdragen aan onsz duurzame verdienvermogen en strategische economie, en terugvoeden in de publieke infrastructuur die ze hielpen ontstaan, zoals onze scholen. De boodschap is niet: gaat ondernemer, en zo u het doet, doe het hier!
- 20]** Wie structureel tot de top wil behoren, zal dus niet alleen instrumenteel, maar ook in benadering consistent moeten zijn. Dat vraagt om vertrouwen en het besef dat succes niet schaars is, maar juist iteratief werkt binnen een concurrerende, internationale omgeving. Tegen die achtergrond zijn het wetsvoorstel en deze ronde tafel waardevolle stappen.
- 21]** En de volgende stap ligt wat mij betreft voor mij de hand: institutionaliseer het startupperpectief expliciet in het wetgevingsproces en implementeer daarenboven snel enkele concrete ‘gamechangers’ zoals ik die hier opperde. Met enige PR voor de brede impact van Nederlandse innovatie in Nederland, moeten die heus gezien kunnen worden als een structurele investering in toekomstig verdienvermogen en strategische autonomie. Met alle nuchterheid en gelijkmatigheid die ons daarbij past, maar zonder de ambitie uit het oog te verliezen!

Bas Jorissen

Archipel Tax Advice

bjorissen@archipeltaxadvice.nl**ARCHIPEL TAX ADVICE B.V.**
Tax Advisors | Belastingadviseurs**CONTACT**
E — info@archipeltaxadvice.nl
W — archipeltaxadvice.nl
T — +31 (0)85 4010 580**DEN HAAG**
A — Grote Marktstraat 43 | 2511 BH**MAASTRICHT**
A — Stationsplein 8M | 6221 BT**AMSTERDAM**
A — Roemer Visserstraat 43-45 | 1054 EW**DISCLAIMER**

Archipel Tax Advice B.V. is een besloten vennootschap opgericht naar Nederlands recht en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 701.141.45. De algemene voorwaarden van Archipel Tax Advice B.V. zijn van toepassing op dit schrijven, dat uitsluitend bedoeld is voor de geadresseerde.

Archipel Tax Advice B.V. is a Dutch tax advisory firm founded as a Limited Liability Company (Besloten Vennootschap) under Dutch Law, and registered with the Dutch Chamber of Commerce under reg no. 701.141.45. Archipel Tax Advice BV's general terms and conditions apply to the contents of this writing, which is intended solely for its addressee.

Archipel is an Independent Alliance Member of CLA Global